

Forskrift om undersøkelse og utvinning av skjellsand, sand og grus i kystnære områder

Dato FOR-2023-12-20-2167
Departement Energidepartementet
Ikrafttredelse 20.12.2023
Hjemmel [LOV-2019-03-22-7-§2-3](#), [LOV-2019-03-22-7-§10-1](#), [LOV-1967-02-10-§28](#)
Kunngjort 21.12.2023 kl. 11.40

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. desember 2023 med hjemmel i lov 22. mars 2019 nr. 7 om mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen ([havbunnsmineralloven](#)) § 2-3 andre ledd og § 10-1 og lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker ([forvaltningsloven](#)) § 28 fjerde ledd. Fremmet av Olje- og energidepartementet.

§ 1. Forskriftens formål

Denne forskriften fastsetter nærmere regler for undersøkelse og utvinning av forekomster av skjellsand, sand og grus i kystnære områder. Forskriften fastsetter unntak fra og tilpasninger i bestemmelser i [havbunnsmineralloven](#) for så vidt gjelder slik virksomhet.

§ 2. Forskriftens virkeområde

Denne forskriften gjelder undersøkelse og utvinning av forekomster av skjellsand, sand og grus i området fra marbakken og ut til én nautisk mil utenfor grunnlinjene rundt Fastlands-Norge, jf. [havbunnsmineralloven](#) kapittel 10.

§ 3. Krav om tillatelse

Ingen andre enn staten kan drive undersøkelse etter og utvinning av forekomster av skjellsand, sand og grus uten tillatelse eller godkjennelse etter denne forskriften.

§ 4. Søknad om og tildeling av undersøkelsestillatelse

Fylkeskommunen kan etter en skriftlig søknad tildele tillatelse til undersøkelse til en fysisk eller juridisk person.

Før undersøkelsestillatelse tildeles skal fylkeskommunen forelegge søknaden for Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet, Direktoratet for mineralforvaltning, Havforskningsinstituttet, Kystverket, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Statsforvalteren i det fylket hvor forekomsten ligger, kommunen hvor forekomsten ligger, Forsvaret og Riksantikvaren. Fylkeskommunen kan også forelegge søknaden for andre instanser.

En undersøkelsestillatelse gir ikke enerett til undersøkelse i de områder som er nevnt i tillatelsen eller fortrinnsrett ved tildeling av utvinningstillatelse. Fylkeskommunen kan tildele utvinningstillatelse til andre i områder som dekkes av en undersøkelsestillatelse.

En søknad om undersøkelsestillatelse sendes fylkeskommunen i det fylket hvor undersøkelsen skal gjennomføres. Søkerens navn, adresse, telefonnummer og epostadresse skal fremgå av søknaden.

En søknad om undersøkelsestillatelse skal presist angi det geografiske området den omfatter. Søknaden skal også redegjøre for

- a. hvilke undersøkelser man ønsker å gjennomføre
- b. formålet med undersøkelsene, inklusive de forekomstene man ønsker å undersøke
- c. når undersøkelsene er planlagt påbegynt og avsluttet
- d. hvor innenfor det geografiske området undersøkelsene skal utføres.

Fylkeskommunen kan gi forskrift om nærmere krav til innholdet i søknaden.

Tillatelsen kan gis for hele eller deler av det omsøkte området og fastsette de geografiske koordinatene for det området den gjelder.

En undersøkelsestillatelse kan gis for inntil to år.

Det skal betales et behandlingsgebyr for søknad om undersøkelsestillatelse. Fylkeskommunen gir forskrift om gebyrets størrelse.

Fylkeskommunen kan gi forskrift om eller fastsette i den enkelte tillatelse hvilke vilkår som knyttes til en tillatelse, som krav til teknologi, påkrevde sikkerhetstiltak og krav om å melde inn aktiviteter.

§ 5. Tildeling av utvinningstillatelse

Fylkeskommunen kan etter skriftlig søknad tildele tillatelse til utvinning til en fysisk eller juridisk person. Fylkeskommunen skal vurdere søknaden på grunnlag av saklige og objektive kriterier. Fylkeskommunen kan gi forskrift om hvilke konkrete kriterier som skal benyttes for vurderingen av om tillatelse skal tildeles og for vurderingen av hvem som skal tildeles tillatelse.

Før utvinningstillatelse tildeles skal fylkeskommunen forelegge søknaden for Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet, Direktoratet for mineralforvaltning, Havforskningsinstituttet, Kystverket, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Statsforvalteren i det fylket hvor forekomsten ligger, kommunen hvor forekomsten ligger, Forsvaret og Riksantikvaren. Fylkeskommunen kan også forelegge søknaden for andre instanser.

Utvinningstillatelsen gir enerett til opptak av skjellsand, sand eller grus innenfor området for tillatelsen. Tillatelsen kan gis for hele eller deler av det omsøkte området. Tillatelsen kan begrenses til en nærmere angitt del av forekomstene. Området for tillatelsen skal angis med geografiske koordinater. En utvinningstillatelse gis for inntil 5 år og kan forlenges etter skriftlig søknad.

Dersom den omsøkte utvinningen, jf. § 6, kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn og konsekvensutredning skal utarbeides, jf. § 8 tredje ledd, jf. § 6 tredje ledd, kan tildeling av utvinningstillatelse først skje samtidig som plan for utvinning godkjennes, jf. § 8 første ledd.

Utvinningstillatelse kan ikke gis før tiltaket er planavklart etter plan- og bygningsloven. Dersom den omsøkte utvinningen er et større bygge- og anleggstiltak eller et tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn og det kreves reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd, må reguleringsplan foreligge før det kan tildeles utvinningstillatelse.

Fylkeskommunen kan gi forskrift om eller fastsette i den enkelte tillatelse hvilke vilkår som knyttes til en tillatelse, som krav til teknologi, krav til å klarlegge og sikre ivaretagelse av miljøforhold og konsekvenser for miljøet, påkrevde sikkerhetstiltak og krav om å melde inn aktiviteter.

§ 6. Søknad om tildeling av utvinningstillatelse

En søknad om utvinningstillatelse sendes fylkeskommunen i det fylket hvor forekomsten som søkes utvunnet er lokalisert. Søkerens navn, adresse, telefonnummer og epostadresse skal fremgå av søknaden.

En søknad om utvinningstillatelse skal redegjøre for

- a. sjøkart og økonomiske kart i målestokk 1:5000 med de omsøkte områder inntegnet og angitt med geografiske koordinater
- b. opplysninger om antatte størrelse og antatte årlige og samlet opptakskvantum for forekomster som planlegges utvunnet
- c. hvilken opptaksmetode som er tenkt benyttet
- d. antatt oppstartstidspunkt og opptakssesong
- e. tiltakets påvirkning på miljø og naturmangfold
- f. opplysninger om virksomhetens forhold til fylkeskommunale planer og kommunale planer
- g. de opplysninger søker har om sjøbunnens topografi og biologi
- h. de opplysninger søker har om forekomstens utbredelse og kvalitet og søkers vurdering av forekomstens økonomiske verdi
- i. opplysninger søker har om andre forekomster som er identifisert i de omsøkte områder eller nærliggende område
- j. opplysninger om hva massene er tenkt brukt til
- k. søkerens finansielle evne
- l. søkerens tekniske kompetanse og gjennomføringsevne
- m. all annen informasjon som er nødvendig for å avgjøre søknaden.

Forskrift om konsekvensutredninger gjelder for utvinning av forekomster av skjellsand, sand og grus i kystnære områder som kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, jf. forskrift om konsekvensutredning § 8 første ledd bokstav b, jf. vedlegg II nummer 2 bokstav c. For slike tiltak kommer forskrift om konsekvensutredninger kapittel 1, 2, 3, 5, 6, 8 og 9 til anvendelse. Søkeren skal selv gjøre en foreløpig vurdering av om tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 9.

Basert på kjent kunnskap skal søker gi en kortfattet beskrivelse av:

- a. planen eller tiltaket, tiltakets fysiske egenskaper og lokalisering og eventuelle rivningsarbeider
- b. miljøverdier som antas å bli vesentlig berørt og som krever særskilte hensyn
- c. planens eller tiltakets forventede vesentlige virkninger som følge av reststoffer, utslipp og produksjon av avfall
- d. forventede vesentlige virkninger som kan følge av bruken av naturressurser.

Fylkeskommunen kan gi forskrift om nærmere krav til søknadens innhold.

Det skal betales et behandlingsgebyr for en søknad om utvinningstillatelse. Fylkeskommunen gir forskrift om gebyrets størrelse.

§ 7. Melding i forbindelse med aktivitet

Rettighetshaveren skal senest fem uker før aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse eller utvinningstillatelse påbegynnes sende en melding til fylkeskommunen med opplysninger om

- a. tid, varighet og nøyaktige opplysninger om området for undersøkelsen eller utvinningen
- b. undersøkelses- eller utvinningsmetodene som skal anvendes
- c. hvilket fartøy eller innretning som skal benyttes
- d. i hvilken form resultatene fra undersøkelsen vil foreligge.

Fylkeskommunen kan gi forskrift om innsending av melding i forbindelse med undersøkelser og utvinning

og kan gjøre unntak fra fristen i første ledd.

§ 8. Plan for utvinning, herunder konsekvensutredning

Rettighetshaver eller søker skal forelegge en plan for utvinning for fylkeskommunen til godkjenning. Planen skal være tilpasset virksomhetens omfang og inneholde en beskrivelse av utvinningen.

Beskrivelsen av utvinningen skal blant annet redegjøre for de aktuelle tekniske løsningene og økonomiske, ressursrelaterte, tekniske og sikkerhetsrelaterte forhold knyttet til utbyggingen og driften.

Dersom tiltaket krever konsekvensutredning, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 8 første ledd bokstav b, jf. vedlegg II nummer 2 bokstav c, skal søker, som del av plan for utvinning, og i tilknytning til søknad om utvinningstillatelse, jf. § 5 fjerde ledd, utarbeide en konsekvensutredning i tråd med forskrift om konsekvensutredning kapittel 5. Konsekvensutredning skal, sammen med søknad om godkjenning av plan for utvinning, sendes på høring og behandles av fylkeskommunen i tråd med forskrift om konsekvensutredning kapittel 6. Fylkeskommunen skal sluttbehandle søknad om godkjenning av plan for utvinning og offentliggjøre vedtaket i tråd med forskrift om konsekvensutredning § 29 og § 30.

Fylkeskommunen kan etter søknad frafalle kravet om en plan for utvinning. Kravet om plan for utvinning kan ikke frafalles dersom det vurderes at tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn og det skal utarbeides konsekvensutredning, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 8 første ledd bokstav b, jf. vedlegg II nummer 2 bokstav c.

§ 9. Forsvarlig utvinning

Utvinningen skal skje i samsvar med forsvarlige tekniske, miljøfaglige og sunne økonomiske prinsipper, og det skal unngås at mineraler går unødig tapt. For å oppnå dette, skal rettighetshaveren fortløpende vurdere utvinningsstrategien og tekniske løsninger og iverksette nødvendige tiltak.

Uttak av masser skal ikke skje på mindre enn fem meters dyp ved normalt lavvann.

Uttak av masser skal foregå på en slik måte at det ikke blir til hinder eller ulempe for ferdselen på sjøen, det alminnelige fiske, fugle- eller friluftslivet i området. Det skal også påses at virksomheten ikke skader fisk som står i merder eller som er låssatt. Det skal ikke tas ut masser som er viktige habitater for tobis.

Dersom opptaksområdet grenser mot viktige gyte-, oppvekst- og leveområder for villfisk, viktige områder for sjøfugl eller områder med spesielle naturverdier eller friluftsinnteresser som f.eks. verneområder, statlig sikrede friluftsområder, ruglbunn, havstrand- eller våtmarksområder, skal det utvises særlige hensyn under driften. Virksomheten skal ikke være i strid med beskyttelsesregimet for nasjonale laksefjorder, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 7a.

Når arbeidet pågår skal det foretas forsvarlig merking av området. Det må ikke strekkes fortøyninger til land når uttak pågår slik at lokalleder stenges.

Ved uttaket skal det unngås at det dannes steile skråninger med fare for utglidning/utrasing av strandmasser, kunstige marbakker eller dype hull. Rettighetshaver skal føre kontroll med at utrasing ikke skjer. Dersom uttaket likevel skulle føre til tegn på utglidning/utrasing eller annen vesentlig skade påført naturen eller faste innretninger, skal uttaket opphøre øyeblikkelig og fylkeskommunen varsles omgående.

Rettighetshaveren skal påse at virksomheten ikke skader undersjøiske kabler eller andre undersjøiske installasjoner. Opptak skal ikke under noen omstendigheter skje på mindre avstand fra disse enn 100 m.

§ 10. Oppryddingsplikt mv.

Rettighetshaveren skal sørge for en forsvarlig opprydding mens arbeidene pågår og etter at disse er avsluttet, og gjennomføre de tiltak fylkeskommunen fastsetter om opprydding og avslutning. Ved nedleggelse plikter rettighetshaveren å fjerne anlegget.

§ 11. Årlige oppgaver

Årlige oppgaver over opptatt mengde og de opptatte massers kvalitet meddeles fylkeskommunen senest 31. januar det etterfølgende år. Melding sendes til fylkeskommunen selv om det ikke har foregått opptak det foregående år. Likeledes underrettes fylkeskommunen når virksomheten nedlegges for godt.

§ 12. Avgift

Rettighetshaveren skal betale en avgift basert på årlig opptatt mengde. Avgiften fastsettes, innkreves og disponeres av fylkeskommunen.

§ 13. Adgang til området

Representanter for fylkeskommunen eller andre inspektører med fullmakt fra fylkeskommunen skal til enhver tid ha adgang til området for å påse at arbeidet foregår i overensstemmelse med tillatelsen og at det føres nøyaktig oversikt over opptaket. Ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av havbunnsmineralloven eller vilkårene i tillatelsen underretter inspektørene fylkeskommunen, som avgjør om konsesjonen skal inndras, jf. havbunnsmineralloven § 9-9.

Representanter for statsforvalteren eller andre med fullmakt fra statsforvalteren skal ha adgang til området i forbindelse med klagebehandling, jf. § 15.

§ 14. Kulturminner

Før uttak må det avklares om inngrepet kan virke inn på automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn etter lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, § 4 og § 14. Fylkeskommunen avgjør om tiltaket krever undersøkelser etter samme lov.

Uten særskilt tillatelse kan det ikke gjennomføres tiltak som medfører inngrep i eller fare for skade på automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn.

Blir det under uttaket oppdaget fredete kulturminner eller skipsfunn i form av mer enn hundre år gamle båter, skipsskrog, tilbehør, last og annet som har vært ombord eller deler av slike, jf. kulturminneloven § 14, må arbeidet straks stanses og fylkeskommunen underrettes om funnet. Virksomheten må ikke skade eller ødelegge slike funn.

§ 15. Klage

Fylkeskommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren, jf. forvaltningsloven § 28 flg. Erklæring om klage skal fremsettes for fylkeskommunen, jf. forvaltningsloven § 32.

§ 16. Unntak fra havbunnsmineralloven mv.

Havbunnsmineralloven § 2-1 til § 2-3, § 3-1, § 3-3 første og andre ledd, § 4-1 til § 4-7, § 4-12, § 4-13, § 5-2, til § 5-6, § 6-3, § 7-1, til § 7-4, § 8-1 til § 8-6, § 9-2 første ledd, § 9-3 andre ledd, § 9-4, § 9-5, § 9-11 andre og tredje ledd, § 9-12, § 9-13 gjelder ikke for virksomhet som nevnt i § 2 i denne forskrift.

I havbunnsmineralloven § 3-2 andre ledd, § 3-3 tredje ledd, § 4-14, § 5-1, § 6-2 første og andre ledd, § 9-1 første ledd, § 9-2 andre og tredje ledd, § 9-6 første og tredje ledd, § 9-7, § 9-8 første og andre ledd, § 9-9 første og fjerde ledd, § 9-10 første og tredje ledd, 9-11 første og fjerde ledd skal «departementet» og «Departementet» erstattes med henholdsvis «fylkeskommunen» og «Fylkeskommunen». I havbunnsmineralloven § 6-1 skal «Kongen» erstattes med «Fylkeskommunen».

§ 17. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft straks.